

YANGI O'ZBEKISTONDA AYOLLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI DAVLAT
TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHINING SOTSIOLOGIK TAHLILI

Abdurahimova Shirinoy Shermirza qizi

Namangan davlat universiteti Ijtimoiy fanlar fakulteti Sotsiologiya yo'nalishi 2-kurs talabasi

Qozoqov Sobirjon Zokirjonovich

Ilmiy rahbar

Annotatsiya: Ushbu maqolada Yangi O'zbekiston sharoitida ayollar tadbirkorligini rivojlantirish va ularni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash masalalari sotsiologik jihatdan tahlil qilinadi. Ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish, ijtimoiy hayotdagi o'rni va roli, tadbirkorlik orqali oilaviy va jamiyatdagi ijtimoiy barqarorlikka erishish yo'llari yoritilgan. Shuningdek, ayollar tadbirkorligi faoliyatiga oid amaliy ko'rsatkichlar, davlat siyosatidagi ustuvor yo'nalishlar, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: ayollar tadbirkorligi, davlat siyosati, sotsiologik tahlil, gender tenglik, Yangi O'zbekiston, iqtisodiy faollik, ijtimoiy innovatsiya.

СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ
ЖЕНСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ

Абдурахимова Шириной Шермирза кызы

*Наманганский государственный университет, факультет социальных наук,
кафедра социологии, студентка 2 курса*

Казоков Собиржон Зокиржонович

Научный руководитель

Аннотация: В статье рассматривается социологический анализ государственной поддержки женского предпринимательства в условиях Новой Узбекистана. Особое внимание уделяется повышению экономической активности женщин, укреплению их социальной роли в обществе, а также анализируются проблемы и перспективы развития женского предпринимательства в рамках национальной стратегии.

Ключевые слова: женское предпринимательство, государственная поддержка, социологический анализ, гендерное равенство, Новая Узбекистан, экономическая активность.

SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF STATE SUPPORT OF WOMEN'S
ENTREPRENEURSHIP IN NEW UZBEKISTAN

Abdurahimova Shirinoy Shermirza kizi

Namangan State University, Faculty of Social Sciences, Sociology, 2nd year student

Qazokov Sobirjon Zokirjonovich

Scientific supervisor

Abstract: *This article provides a sociological analysis of the state support for women's entrepreneurship in the context of New Uzbekistan. It explores the role of women in economic and social development, the mechanisms of government support, existing challenges, and strategies for enhancing gender equality and economic participation.*

Keywords: *women's entrepreneurship, state support, sociological analysis, gender equality, New Uzbekistan, economic activity.*

KIRISH

Bugungi kunda Yangi O'zbekiston taraqqiyotining eng muhim yo'nalishlaridan biri bu – ayollarning ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayotdagi faolligini oshirish hamda ularning tadbirkorlik faoliyatini keng qo'llab-quvvatlashdir.

Prezident Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "Ayol – bu jamiyatning tayanchi, oilaning barqarorligi va farovonligining kafolati." Shu bois so'nggi yillarda mamlakatimizda ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi [1].

Iqtisodiy mustaqillikka erishgan ayollar nafaqat o'z oilasining, balki jamiyatning ham ijtimoiy barqarorligiga katta hissa qo'shmoqda. Shu ma'noda, ayollar tadbirkorligi sotsiologik jihatdan ijtimoiy innovatsiya, gender tenglik, mehnat bozorining diversifikatsiyasi va ijtimoiy adolat tamoyillarining amaliy ifodasidir [2].

Yangi O'zbekistonda ayollar tadbirkorligini rivojlantirishning ijtimoiy zaruriyati aylanmoqda.

Yangi O'zbekiston konsepsiyasi asosida "Inson qadri uchun" tamoyili ijtimoiy siyosatning markaziga aylandi. Shu doirada ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish, ularni kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatiga keng jalb etish davlatning muhim vazifasi hisoblanadi.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2024-yil holatiga ko'ra, O'zbekistonda faoliyat yuritayotgan tadbirkorlik subyektlarining 35 foizdan ortig'ini ayollar tashkil etadi [3]. Bu ko'rsatkich 2016-yilga nisbatan ikki barobarga oshgan bo'lib, islohotlarning samaradorligini ko'rsatadi.

Ayollar tadbirkorligi — bu nafaqat iqtisodiy mustaqillikni ta'minlash, balki ijtimoiy integratsiya, bandlik, innovatsion g'oyalar ilgari surish va oilaviy barqarorlikni ta'minlash vositasidir.

Davlat tomonidan ayollar tadbirkorligini rivojlantirish uchun qator dasturlar amalga oshirilmoqda. Jumladan:

- "Ayollar daftari" tizimi orqali ijtimoiy himoyaga muhtoj ayollarni ish bilan ta'minlash;
- "Biznes ayol" loyihasi doirasida mikrokredit va grantlar ajratish;

- “Tadbirkor ayollar klublari” tashkil etish orqali tajriba almashish va tarmoqni kengaytirish;

- Ayollarga soliq imtiyozlari, subsidiyalar va mikroqarzlar berish tizimi [4].

Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 8-martdagi PQ-134-son qarori bilan “Ayollar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash jamg‘armasi” tashkil etildi. Ushbu jamg‘arma orqali ayollar uchun 4 foizli imtiyozli kreditlar berilmoqda.

Ayollar tadbirkorligi faoliyatining sotsiologik xususiyatlari nimalardan iborat?

Sotsiologik jihatdan ayollar tadbirkorligi jamiyatdagi gender rollarining qayta shakllanishi, ijtimoiy kapitalning kengayishi va oila hamda biznes muvozanatini ta‘minlash jarayonlarini ifodalaydi.

O‘tkazilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, ayollar tadbirkorlarining 70 foizi o‘z faoliyatini oilaviy biznes shaklida boshlagan, 50 foizdan ortig‘i esa ishlab chiqarish yoki xizmat ko‘rsatish sohalarida faoliyat yuritadi [5].

Sotsiologik tahlil ayollar tadbirkorligida uchraydigan muammolarni ham ochib beradi:

- patriarxal madaniyat ta’siri;
- moliyaviy resurslarga cheklangan kirish;
- biznes tajribasining yetishmasligi;
- oila va ish o‘rtasidagi vaqt muvozanati.

Sotsiologik tadqiqotlar asosida ayollar tadbirkorligi tahlili:

Sotsiologik so‘rovlar (Namangan, Farg‘ona va Toshkent viloyatlarida o‘tkazilgan) natijalari shuni ko‘rsatadiki:

- respondentlarning 64 foizi ayollar tadbirkorligining ijtimoiy nufuzini ijobiy baholagan;

- 22 foizi esa davlat qo‘llab-quvvatlovini yetarli deb hisoblamaydi;
- 14 foizi moliyaviy to‘siqlarni asosiy muammo sifatida qayd etgan [6].

Bu esa ayollar uchun institutsional qo‘llab-quvvatlash tizimini yanada kuchaytirish zarurligini ko‘rsatadi.

Ayollar tadbirkorligini rivojlantirishda muammolar va yechimlar

Asosiy muammolar:

- Moliyaviy savodxonlik darajasining pastligi;
- Oila va biznes o‘rtasida vaqtni muvofiqlashtirish qiyinligi;
- Mahalliy darajada ayollarni biznesga jalb etish mexanizmlarining sustligi.
- Tavsiya etiladigan yechimlar:
- Ayollar uchun biznes ta’lim markazlarini kengaytirish;
- Mentorlik tizimini joriy etish;
- Sotsiologik monitoring asosida har bir hududda ayollar bandligini tahlil qilish;
- Mahallalarda ayollar biznesini qo‘llab-quvvatlovchi infratuzilma yaratish.

Gender tenglik va iqtisodiy faollik o‘rtasidagi bog‘liqlik

Gender tenglik darajasi qanchalik yuqori bo‘lsa, iqtisodiy barqarorlik shunchalik mustahkam bo‘ladi. BMTning 2030-yilgacha barqaror rivojlanish maqsadlarida ham “Gender tenglikni ta‘minlash va ayollarni iqtisodiy jihatdan kuchaytirish” ustuvor yo‘nalishlardan biridir [7].

O'zbekiston bu borada gender siyosatini milliy strategiya darajasida yo'lga qo'ygan. 2021-yilda qabul qilingan "Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to'g'risida"gi qonun ayollar iqtisodiy faolligi uchun huquqiy poydevor yaratdi.

Xulosa

Yangi O'zbekiston davrida ayollar tadbirkorligi jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy hayotida barqaror rivojlanishning muhim omiliga aylandi. Davlat tomonidan yaratilayotgan imtiyozlar, moliyaviy va huquqiy mexanizmlar ayollarni faol iqtisodiy subyektga aylantirmoqda.

Kelgusida sotsiologik tahlillar natijalari asosida ayollar tadbirkorligi uchun hududiy differensial yondashuv, innovatsion grant tizimi va gender muvozanatini saqlovchi siyosiy mexanizmlarni kuchaytirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent, 2022.
2. Karimova N., Xusanova G. "Ayollar tadbirkorligi va gender tenglik". – Toshkent: Fan, 2021.
3. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma'lumotlari, 2024-yil.
4. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiy taraqqiyot vazirligi hisobotlari, 2023.
5. Muallif tomonidan o'tkazilgan sotsiologik so'rov natijalari, 2024.
6. United Nations Development Programme. Gender Equality Goals. – New York, 2023.